

UDK 94(497.5)(05)

DOI: <http://doi.org/10.21857/9xn31cv16y>

ISSN 1330-7134 (Tisak)

ISSN 1848-896X (Online)

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Z B O R N I K

ODSJEKA ZA POVIJESNE ZNANOSTI
ZAVODA ZA POVIJESNE I DRUŠTVENE ZNANOSTI
HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Volumen 35

Zagreb 2017.

Zbornik OPZ HAZU, 35, 1-345, Zagreb 2017.

Lovorka Čoralić:

- Ogranak humske velikaške obitelji Kosača u Mlecima: tragom oporučnih spisa (16.-17 stoljeće).....145
A Branch of the Aristocratic Family Kosača of Hum in Venice: Tracing Testamentary Documents (the Sixteenth and Seventeenth Centuries)155
(Izvorni znanstveni rad)

Ivan Brlić:

- Ostavština Antuna Mateše pl. Kuhačevića (1697.-1772). Prilog boljemu poznavanju njegovog životnog puta i književnog djelovanja157
Personal Belongings of Hon. Anthony Matthew Kuhačević (1697-1772). A Contribution to Better Understanding of His Life Path and Literary Agency177
(Izvorni znanstveni rad)

Josip Celić:

- Stanovništvo grada Omiša s predgrađem po popisu iz 1799. godine.....179
Population of the Town of Omiš and its Suburb according to the Census from 1799.200
(Izvorni znanstveni rad)

Arijana Kolak Bošnjak:

- Ratna promidžba u hrvatskim novinama 1848./1849. godine201
War Propaganda in Croatian Press of 1848/1849219
(Izvorni znanstveni rad)

Marijan Šabić:

- Suradnja Jiříja Polívke u Zborniku za narodni život i običaje Južnih Slavena ili o "nevidljivom" radu Dragutina Boranića.....221
Collaboration of Jiří Polívka in the Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena or on "Invisible" Activity of Dragutin Boranić250
(Izvorni znanstveni rad)

Ocjene i prikazi

- Hrvatske glagoljične i čirilične isprave iz zbirke Stjepana Ivšića 1100-1527*, Acta Croatica. Hrvatski spomenici, knj. 1, u latinicu preslovio i bilješke napravio Stjepan Ivšić, transliteraciju osuvremenio, bilješke dopunio i za tisak priredio Josip Bratulić, Kazala osobnih imena i mjesta sastavio Zoran Ladić, Hrvatska akademija znanosti u umjetnosti, Zagreb 2017., 532 str. (Goran Budeč) 253

Документи српских средњовековних владара у дубровачким збиркама.

- Доба Немањића [Dokumenti srpskih srednjovjekovnih vladara u dubrovačkim zbirkaма. Doba Nemanjića]**, prir. Nebojša Porčić, Posebna izdanja, knj. 137, Balkanološki institut SANU, Beograd 2017., 362 str. + 92 table (Neven Isailović) 254

Josip Celić

STANOVNIŠTVO GRADA OMIŠA S PREDGRAĐEM PREMA POPISU IZ 1799. GODINE

Josip Celić
Ive Senjanina 16b
Zadar

UDK 314.114(497.583Omiš)“1799”(091)
[930.2:314] (497.5)“18”
[KATEGORIZACIJA]
Primljeno: 17.6.2015.
Prihvaćeno: 15.3.2017.
DOI: <http://doi.org/10.21857/ydkx2cr2r9>

U radu se donosi neobjavljeni popis stanovništva grada Omiša s predgrađem iz 1799. godine. Raščlanjuje se i prikazuje omiška društvena struktura: od pripadnika plemićkog, građanskog do pučkog staleža – koji su obrađeni kroz sastav, uređenje obitelji i kućanstva, te, ograničeno, njihova demografska obilježja. Pripadnici duhovnog staleža: svećenstvo i redovništvo (dvije ženske redovničke kuće) različito su iskazani – kroz stalešku pripadnost i njihove oblike življenja. Ovim popisom stanovništva doprinosi se zornijoj slici Omiša s predgrađem na kraju 18. stoljeća – u vrijeme Prve austrijske uprave u Dalmaciji.

Ključne riječi: Omiš, Dalmacija, 1799., Prva austrijska uprava, popis stanovništva, povijesna demografija

Uvod

U ovom radu donosimo neobjavljeni popis stanovništva grada Omiša s predgrađem iz 1799. godine. Popis je pohranjen u Državnom arhivu u Zadru, u fondu Zbirka matičnih knjiga Župe Omiš – kao naknadno priložen dokument.¹ Broji ukupno sedam stranica i pisan je na talijanskom jeziku u tradiciji mletačke i austrijske uprave. Potpisan je rukom Josipa Deškovića, koji je tada bio carsko-kraljevski vrhovni nadzornik u omiškom kraju (*Giuseppe Descouich, cesareo regio soprintendente*) – a same upise stanovništva u gradu s predgrađem vršio je istim rukopisom odgovorni popisivač. Temeljem toga možemo zaključiti da je popis bio načinjen za svjetovne

¹ Državni arhiv u Zadru (dalje: DAZd), Zbirka matičnih knjiga (dalje: ZMK), Župa Omiš (dalje: ŽO), Inv. br. 2198, Omiš, Anagraf 1799., fol. 1-7. Anagraf se prije nalazio unutar Matičnih knjiga vjenčanih i nosio je oznaku 708/A.

potrebe nove, Prve austrijske vlasti. Iako sa sigurnošću ne možemo ustvrditi, popis je vjerojatno načinjen za vojne potrebe vlasti jer bilježi samo starosnu dob muškaraca, mogućih vojnih obveznika.

Obrazac je manje-više jedinstven za sve popisano stanovništvo te pripada protostatističkom razdoblju vođenja popisa stanovništva, nekoliko desetljeća prije “modernijih” i jasno utvrđenih načina evidentiranja žiteljstva u “novom dobu”. Zadovoljio je sljedeće uvjete koji obilježavaju popise: trenutačnost, sveobuhvatnost i individualnost. Dao je podatke o broju kuća, ukupnom broju stanovnika grada s pripadajućim predgrađem, a temeljem upisa nastanjenih i prisutnih popisanih osoba iskazana je staleška struktura – od komunalnog plemstva, građanstva do pripadnika duhovnog staleža. U anagrafu se zbirno bilježe poimenične obiteljske zajednice (ime i prezime “glave” obitelji, ime oca, ili drugu oznaku) tvorene od bračnih parova, udovaca ili udovica, s djecom ili bez nje. Ti su nam podatci omogućili utvrditi veličinu obitelji i kućanstva, ukoliko su s glavom obitelji obitavali pridruženi nesrodni članovi – što je potvrda jednostavne stabilne obitelji i njenog kućanstva tadašnjeg dalmatinskog društva. S obzirom na manjkavost popisa – nenavođenje starosne dobi osobama ženskog spola – nismo mogli prikazati njenu ukupnu starosnu dob, jer bi isticanjem samo dobi muškaraca uvid u taj demografski vitalan dio bio nedovoljan.

Popisom je obuhvaćena i samačka omiška populacija koja kao takva tvori vlastito kućanstvo. Osobe duhovnog staleža različito su iskazane: svećenici – kako ih je popisivač zatekao u njihovim kućama, ili zajednicama (redovnice). U našoj raščlambi, s obzirom na njihovo obiteljsko podrijetlo, svrstali smo ih po staleškoj pripadnosti, i po oblicima/načinima življenja. Začudno, popisom nije obuhvaćen jedini muški franjevački samostan s njegovim redovnicima. To je bila realna slika crkvenog ustrojstva grada Omiša u to vrijeme.

Omiški je popis donio pojedina zanimanja upisanih osoba. Prije svega se to odnosilo na sluge i sluškinje – koji su u svim sredinama znakovit pokazatelj društvenog staleža ili sloja kojem pripadaju obiteljske zajednice. Popisivač najčešće nije upisivao njihovo prezime, već samo ime, tako da ne znamo njihovo obiteljsko podrijetlo, bračno stanje, ni mjesto iz kojeg dolaze. Ipak, ima primjera upisa potpunih podataka za osobe na služnosti – što može ukazivati da su iste duže vrijeme obitavale kod kućevlasnika. Došljačko stanovništvo grada uočeno je po prezimenima, ali se ne navodi njihovo prethodno prebivalište, pa tako nismo pratili domaća i izvanjska obiteljska kretanja istih. Za osobe iz duhovnog staleža navedena je pripadnost svećenstvu (i bogoslov) ili redovništvu. Nadalje, u bilješkama se spominju pojedina zanimanja: iz vojne službe – tri časnika (satnika). Kod jedne upisane osobe stoji *capo*, međutim, nije jasno je li to glavar ili vojna funkcija, s obzirom na to da je u Omišu bila obrambena tvrđava, pa je to mogao biti i vojni upravitelj utvrde (*capo di fortezza*). Potom su ubilježeni: vrhovni nadzornik – glavni upravitelj (*sopraintendente*), kancelar, liječnik, brodovlasnik (ujedno kapetan broda) i tri obrtnika. U razmatranom razdoblju Omiš

je bio mali gradić pretežito pučkog društvenog sastava, pa su navedena zanimanja mogla odgovarati njegovim potrebama.

Na marginama anagrafa uočene su pojedine bilješke. Upisom je navedeno troje izvanbračne djece, jedan nadimak te ranije zanimanje muža popisane udovice.

Uočene su i određene manjkavosti samog popisa, ali stoga nije manje zanimljiv. One se ogledaju u tome što se starosni podatci ne bilježe kod osoba ženskog spola svih društvenih staleža. Ti su podatci važni, jer bi tada imali zorniju sliku ukupnog omiškog stanovništva u razmatranom razdoblju. No, oni bi se relativno lako mogli i rekonstruirati, jer su matične knjige rođenih-krštenih rano vođene i sačuvane.

Punoljetnost se određivala svjetovno (s navršenih 15 godina) ili crkveno (od 12. godine), tumačeći tako potpunu duhovnu i sakramentalnu zrelost.² Međutim, pošto nismo raspolagali s podacima o starosnoj dobi ženske djece (osoba ženskog spola uopće), nismo razmatrali njihove udjele u vlastitim obiteljskim jezgrama. Tako nismo mogli pratiti njihovo stupanje u bračnu zajednicu ili ostajanje u neženstvu.

Do sada poznati mletački popisi omiškog stanovništva uglavnom su imali statistička obilježja i pružali su zbirne brojeke.³ Ovaj popis kojeg donosimo je sadržajniji, bez obzira na manjkavost, prvorazredan je i vrijedan povijesno-demografski izvor koji svjedoči o demografskom stanju naselja dvije godine nakon pada Serenissime, u vrijeme nove, Prve austrijske uprave u Dalmaciji.

Zemljopisni smještaj, gravitacijska odrednica i tip naselja

Grad Omiš sa lukom nalazi se 21 km jugoistočno od Splita. Leži na ušću rijeke Cetine, podno Omiške Dinare.⁴ Šire omiško područje obuhvaća Omiško primorje i Zagoru, protežući se od ušća rijeke Žrnovnice do prijevoja Dubci, a sa sjeverne strane omeđuje ga rijeka Cetina.⁵ Glavninu tog prostora u razmatranom razdoblju ovoga rada, zauzimala je općina Poljica (Poljička knežija).

Geografski promatrano, Omiš je bio važna točka na razmeđi zaleđa i mora. Ta je činjenica označila njegov status kao gradske autonomne komune u društvenom i gospodarskom smislu. Ipak, blizina velikog grada Splita ograničila je tu njegovu ulogu.

Tijekom svoje povijesti grad je imao različiti urbani izgled. Do uspostave mletačke vlasti bio je naselje predurbanog tipa s kaštelom i malim predgrađem. Tada se počinje planski širiti i obrambeno utvrđivati. Na omiški urbanitet neosporno su utjecale političke prilike, uglavnom ratovi koji su prijetili iz zaleđa kada je Omiš

² Ante Crnica, *Kanonsko pravo Katoličke crkve. Osobno i stvarno pravo*, sv. 2/1, Šibenik 1941., str. 3.

³ Danica Božić-Bužančić, Dvije anagrafske tabele za područje Dalmacije iz druge polovice XVIII. stoljeća, *Arhivski vjesnik*, sv. 11-12, Zagreb 1968.-1969., str. 43-53; Dinko Foretić, *Tebella enciclopedica del Regno di Dalmazia, Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 10, Zadar 1963., str. 291-307.

⁴ Vincenzo Antonio Formaleoni, *Topografia veneta ovvero descrizione dello Stato Veneto*, sv. 2, Venezia 1787., str. 179-181; *Hrvatska Enciklopedija*, sv. 8, Zagreb 2006., str. 87.

⁵ Ivan Benković, Zemljopisni i gospodarski okvir života, u: *Omiš i Poljica*, Zagreb 2006., str. 11.

imao vojničko značenje. Nastupanjem mirnodopskih prilika pomaknute su granice njegove ugroze, uspostavile su se trgovačke i druge veze sa zaleđem, a Omiš je počeo doživljavati obnovu života u svim društvenim sastavnicama.

Grad je pratio razvoj ostalih dalmatinskih komuna iz vremena mletačke uprave, te je s tim obilježjima ušao i pod Prvu austrijsku vlast. Urbana aglomeracija, uvjetno pravilnog rastera sastojala se: od nekoliko četvrti, glavne ulice, kućama prizemnicama i katnicama sa stambeno-gospodarskom funkcijom, trga i župne crkve. U predgrađu je bio ograđeni prostor za pregled putnika i robe.⁶

Politički – institucionalni – crkveni okvir

Primirjem u Leobenu 18. travnja 1797., Napoleon (Francuska) i Austrija dogovorili su pravo na podjelu mletačkih posjeda na istočnojadranskoj obali tako da je prva sila dobila posjede Republike sv. Marka u Albaniji i Jonske otoke, a druga Istru, Dalmaciju i Boku Kotorsku.⁷

Konačnim mirom između Francuske i Austrije potpisanim 17./18. listopada 1797. godine u Campoformiju, carevini Austriji na čelu s Franjom I. (II.) pripala je Venecija s čitavim zaleđem (*Terra Ferma*) do Gardskog jezera i Adiže (Lago di Garda i Adige), cijela Istra, Dalmacija i Boka Kotorska.⁸

Za guvernera (komesara) Istre i Dalmacije sa tadašnjim sjedištem u Trstu, a potom u Zadru, 1. siječnja 1798. postavljen je grof Raimund Thurn, koji je obnašao dužnosti iz civilne vlasti sve do 18. srpnja iduće godine, kada je podnio ostavku zbog nerazumijevanja Beča glede provedbi njegovih reformističkih zamisli. Vojne dužnosti (komesara) povjerene su generalu Matiji Rukavini.⁹

U novoformiranoj pokrajini bilo je to vrijeme previranja političkih opcija, interesa i prijedloga: od prihvaćanja i zaklinjanja vjernosti novoj vlasti, rezerviranog držanja sve do neprihvaćanja iste, jer je Austrija i njen duh Dalmatincima bio potpuno stran.

U sukobu imperijalnih interesa i ponovnog rata s Francuzima 1799. godine, Dalmacija i Boka Kotorska izuzete su od Dvorske kancelarije, te su kao granična područja, posebice s problemima na moru, izravno stavljene pod upravu nadvojvode Karla Habsburškog – dok je civilne poslove obnašao vladin savjetnik Giambattista Rinna, a vojne general Rukavina.¹⁰

Za Prve austrijske uprave, Omiš je bio općinsko (komunalno) administrativno središte i još uvijek staleški uređena komuna. Članovi plemićkog vijeća obnašali su

⁶ Lovrka Čoralić – Ivan Majnarić, Doba mletačke uprave, u: *Omiš i Poljica*, Zagreb 2006., str 82-83.

⁷ Grga Novak, *Prošlost Dalmacije*, knj. 2, Split 2004., str. 47; Vjekoslav Maštrović, Razvoj sudstva u Dalmaciji u XIX. stoljeću, *Radovi Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, sv. 4-5, Zagreb 1959., str. 24.

⁸ Novak, *Prošlost Dalmacije*, str. 48, 57.

⁹ Novak, *Prošlost Dalmacije*, str. 57, 62-63.

¹⁰ Novak, *Prošlost Dalmacije*, str. 63.

najviše gradske službe, od kojih su najčasnije bile one gradskih sudaca i općinskih zastupnika (prokuratora). Oni su i činili tzv. omiški plemićki stol, nešto poput malih vijeća ostalih dalmatinskih gradova. Građanski stalež bio je okupljen u skupštini građana koja je raspravljalo o poslovima od interesa za građanski i pučki stalež omiške općine. Poput plemstva, imalo je svoje službe koje je redovito popunjavalo, a najuglednija dužnost bila je ona građanskih zastupnika (prokuratora).¹¹

Godine 1798. provedena je nova organizacija lokalne vlasti. Odlukom Rajmunda Thurna ustanovljeno je u Omišu mjesno starješinstvo sa sudcem upraviteljem, dva prisjednika, tajnika i jednog dnevničara.¹² Vlast je zadržala službu soprintendenta čitavog omiškog područja kao i serdara omiške krajine za vojno-redarstvene poslove.¹³

U crkvenom ustrojstvu Omiš je bio jedna od župa Splitske nadbiskupije. Imao je nadžupnu crkvu sv. Mihovila i druge crkve u gradu: sv. Duha i sv. Roka te samostansku crkvu na Skalicama. Glava omiškog klera bio je mjesni župnik koji je nosio naslov nadpopa (arhiprezbitera) jer je uz njega dnevnu koralnu službu vršio zbor svećenika nadarbenika. Ipak, taj zbor svećenika omiške Crkve nije se razvio u zborni kaptol.¹⁴

Krajem 17. stoljeća splitski nadbiskup Stjepan Cosmi je u Omišu postavio dekana – “izvanjskog vikara” koji je vodio brigu za župe koje nisu pripadale ni Poljicima ni Radobilji. Dalje su to potvrđivali nadbiskupi Pacifik Bizza i Ivan Luka Garagnin, unatoč negodovanju omiške općine koja je to smatrala štetnim za svog župnika.¹⁵ Zanimljivo, u Omišu je kroz prošlost uvijek bio zavidan broj svećenika i nižih klerika Omišana, koji su pripadali župskoj crkvi.

Popis stanovništva kojeg prikazujemo bilježi dvije ženske redovničke zajednice. Bijahu to kuće: jedna trećoredica sv. Frane, a druga sv. Dominika. Iz ranije crkvene povijesti Omiša saznajemo o postojanju triju zajednica pobožnih žena, tzv. picokara koje su neobvezno živjele u svojim hospicijima.¹⁶

Od muških redovnika u Omišu su obitali redovnici franjevci Provincije Presvetog Otkupitelja, ali, začudno, nisu zabilježeni u popisu. Samostanska mala crkva Gospe od Karmela data je 1717. godine na uporabu franjevcima bosanske provincije, bjeguncima iz imotskog kraja – koji su se nakon privremenog boravka u Rogoznici konačno nastanili u Omišu. Potom su od 1735. godine sjedinjeni s dalmatinskom provincijom Presvetog Otkupitelja.¹⁷ Vršili su nemali duhovni utjecaj na omiško građanstvo i pučanstvo šire okolice.

¹¹ DAZd, Spisi prve austrijske vladavine (dalje: SPAV), Spisi c. k. dvorskog komesara grofa od Goëss (1802.-1805.) (dalje: SG), “Privileggi”, god. 1802., filca II, fasc. VII, fol. 575-580, 583, 591v.

¹² *Raccolta di editti, e proclami, Zadar 1799.*, str. 91-100.

¹³ DAZd, Spisi vlade za Dalmaciju (dalje: SVD), svež. 121, kat. II, god. 1801., br. 6033, fol. 868.

¹⁴ Slavko Kovačić, Crkvena prošlost Omiša i okolice, u: *Omiš i Poljica*, Zagreb 2006., str. 188-189.

¹⁵ Kovačić, Crkvena prošlost Omiša, str. 188; Slavko Kovačić, Nadžupska crkva sv. Mihovila u Omišu, *Omiški ljetopis*, sv. 1, Omiš 2001., str. 225.

¹⁶ Kovačić, Crkvena prošlost Omiša, str. 193.

¹⁷ Josip Ante Soldo, *Franjevačka provincija presv. Otkupitelja (Sematizam)*, Split 1979., str. 147-149.

Važnu ulogu u vjerskom i društvenom životu imale su bratovštine, a u Omišu ih je bilo deset, nekoć i više. Najuglednije, imenom su vezane za omiške crkve: sv. Mihovila, sv. Duha, sv. Sakramenta i sv. Roka. Zanimljivo, u crkvi sv. Mihovila bogoslužje se obavljalo na latinskom jeziku, ali s biblijskim čitanjem na hrvatskom. Omiš je, prema ovom popisu, dao i četiri svećenika iz redova plemstva, dva iz građanstva, kod kojih je latinski bio jezik staleškog obrazovanja i kulturnog ophođenja. Bilo je i svećenika glagoljaša koji su misili na staroslavenskom jeziku, najčešće u crkvi sv. Duha, ali i u župnoj. Od blagdana najsvečanije se slavio sv. Ivan Nepomuk, zaštitnik jedne od omiških pobožnih bratovština. Taj je češki svetac toliko bio štovan u vjerničkom puku da je potisnuo prvotnog omiškog zaštitnika sv. Mihovila, pa je župska crkva u narodu prozvana "Sveti Ivan".¹⁸

U takvom se teritorijalnom ustrojstvu, političkim, društvenim i crkvenim prilikama nalazio grad Omiš 1799. godine kada je načinjen popis stanovništva kojeg prikazujemo.

Povijesno-demografska raščlamba popisa stanovništva

Grad Omiš

1. Broj kućanstava bračnih parova u gradu i predgrađu

Obitelj	Grad			Predgrađe
	Plemstvo	Građanstvo	Pučani	Pučani
Bračni parovi s djecom	19	4	27	16
Bračni parovi bez djece	7	1	13	4
Bračni parovi (ukupno)	26	5	40	20
Druge osobe u kućanstvu				
oba roditelja kućedomaćina	0	0	0	4
otac kućedomaćina	1	0	1	3
majka kućedomaćina	4	1	3	0
oženjeni brat	0	0	1	1
neoženjeni brat	3	0	4	6
udata sestra	0	0	0	0
neudata sestra	5	0	2	3
osoba drugog obiteljskog srodstva	1	1	3	5
pridruženi članovi kućanstva	13	1	0	2

Na temelju popisnih pokazatelja omiško stanovništvo je slojevito tvoreno: od plemstva, građanstva i običnog puka. Unutar staleža pojedinačno je i poimenično

¹⁸ Kovačić, Crkvena prošlost Omiša, str. 189, 191; Kovačić, Nadžupska crkva, str. 228.

naznačena obitelj koja obitava unutar istog kućanstva. Užu obitelj smatramo (muž + žena + djeca) jezgrom društvenog sustava, a širu s pridruženim obiteljskim članovima (punica, snaha, zaova, nećaci) obiteljskom zajednicom.

U razmatranom razdoblju u Omišu je prevladavala jednostavna stabilna obitelj unutar triju društvenih staleža.

Najbrojnije su pučke obitelji (40), od toga s djecom (27), a bez njih 13. Prema broju bračnih parova tek sporadično obitavaju s oba ili jednim roditeljem, kao što na idućim pokazateljima oblika življenja zorno potvrđuju obiteljsku stožernost. Mali je broj rascjepa obitelji, svega jedan oženjeni brat, dok četiri neoženjena nastavljaju obitavati unutar iste obitelji – kao i dvije sestre. One udajom napuštaju staru obitelj. S drugim obiteljskim srodstvom žive tri obitelji, a to su najčešće članovi iz šire obitelji ili ozakonjeni brakom.

Ukupno je 26 plemićkih obitelji – najvećim brojem s djecom (19), a bez njih 7. U tim obiteljima pojedinačno su iskazani roditelji kućedomaćina, udovci/udovice – otac (1), i majka (4). Zamjetniji je podatak o broju neoženjene braće (3) i neudatih sestara (5). Oni ostaju živjeti unutar obiteljske matice, što je pokazatelj kako se ne raspipa obiteljsko dobro. U tom staležu, kod bračnih parova prisutno je 13 pridruženih članova kućanstva, osoba na služnosti. Ponajprije su to sluge ili sluškinje. U njihovu broju ogleda se materijalna moć obitelji u kojoj obitavaju osobe na služnosti. Manjkavost u popisu tih zanimanja svakako je nenavođenje (rijetko da) njihova prezimena ili drugih podrobnosti, stoga su uglavnom statistički broj.

Popisom je utvrđeno pet bračnih parova iz građanskog sloja, od kojih četiri obitelji s djecom i jedna bez djece. U istima su minimalni podatci za neko posebno zaključivanje.

Sveukupno iz triju društvenih staleža, popisana je 71 omiška bračna zajednica, od čega 50 s djecom i 21 bez nje.

2. Broj kućanstava udovaca u gradu i predgrađu

Obitelj	Grad			Predgrađe
	Plemstvo	Građanstvo	Pučani	Pučani
Udovci s djecom	1	2	7	3
Udovci bez djece	0	0	0	0
Udovci (ukupno)	1	2	7	3
Druge osobe u kućanstvu				
oženjeni brat	0	0	0	1
neoženjeni brat	0	0	1	0
osoba drugog obiteljskog srodstva	1	0	0	3
pridruženi članovi kućanstva	1	0	0	0

U ovom je popisu iskazano 10 udovaca: pučana (7), građana (2) i plemstva 1 – svi žive s djecom. Nema onih bez djece, kao ni drugih podataka iz obiteljskih odrednica življenja. Uglavnom – pojedinačno – žive s dugim obiteljskim srodstvom (plemić i pučanin), ili udovac plemić s pridruženim članom.

3. Broj kućanstava udovica u gradu

Obitelj	Plemstvo	Građanstvo	Pučani
Udovice s djecom	3	0	8
Udovice bez djece	0	0	0
Udovice (ukupno)	3	0	8
Druge osobe u kućanstvu			
Majka	0	0	1
osoba drugog obiteljskog srodstva	0	0	3
pridruženi članovi kućanstva	0	0	1

Iz sviju staleža, Omiš je 1779. godine brojio 11 obitelji udovica. One su živjele s djecom. Drugih popisivačevih zabilježbi nema, osim što je kod pučanki navedeno obitavanje s obiteljskim srodstvom i jedan primjer s drugim pridruženim članom.

4.1. Kućanstva samaca

Obitelj	Plemstvo	Građanstvo	Pučani
Samci	1	0	2
Druge osobe u kućanstvu			
osoba drugog obiteljskog srodstva	5	0	4
pridruženi članovi kućanstva	4	0	0

4.2. Kućanstva samica

Samice	2	0	6
Druge osobe u kućanstvu			
osoba drugog obiteljskog srodstva	0	0	1

Samci u omiškom popisu ne tvore obiteljsku zajednicu, već kućanstvo u kojem osim užeg ili šireg obiteljskog srodstva stanuju i drugi pridruženi članovi kao sluge, sluškinje ili osobe neutvrđena srodničkog svojstva. Razvidno je najveći broj samaca (2) i samkinja (6) iz redova pučana. Prvi – na temelju upisa – žive sa pridruženim obiteljskim članom kućanstva, dok je jedan primjer kod samkinje. Iz plemstva su tri ubilježbe: jedna samca s pridruženim neobiteljskim članom (vjerojatno osoba na služnosti) i dvije potpune samkinje. Kod građanstva, popis ne bilježi ova obilježja življenja.

5. Prosječna veličina kućanstva

Red. br.	Prosječna veličina kućanstva prema staležima	
5. a	Plemstvo	5.1
5. b	Građanstvo	3
5. c	Pučani	1.7

Veličinu kućanstva svih staleža sagledali smo na temelju broja pridruženih članova iz popisa stanovništva. Prosječno je najveće kućanstvo iz plemstva, što odgovara njegovom društvenom statusu, potom kućanstvo omiškog građanstva i naposljetku pučana.

6. Zajednica redovnica

Obilježja življenja	Kuća 1.	Kuća 1. s pridruženim članom	Kuća 2.	Kuća 2. s pridruženim članom
Redovnica s pridruženim članom kućanstva	3	3	5	4

Popisom su obuhvaćene dvije redovničke kuće u Omišu. U jednoj su obitavale pripadnice ženskog crkvenog reda sv. Frane, tzv. picokare. Nisu bile brojne – svega tri redovnice koje su živjele s pridruženim članicama samostanskog kućanstva. Slično je i u drugoj kući redovnica sv. Dominika – njih pet žive s četiri pridružene članice istog kućanstva.

Od muških redovnika u Omišu su obitavali redovnici franjevci Provincije Pre-svetog Otkupitelja, ali, začudno, nisu zabilježeni u popisu.

7. Svećenici

Red. br.	Obilježja življenja	Zbroj	Prosječno članova
7. a	Svećenik samac	1	1
7. b	Svećenik koji živi s oba roditelja	3	4.6
7. c	Svećenik koji živi s ocem	1	7
7. d	Svećenik koji živi s majkom	1	5
7. e	Svećenik koji živi s oženjenim bratom	3	4.6
7. f	Svećenik koji živi s neoženjenim bratom	5	7
7. g	Svećenik koji živi s udatom sestrom	0	0
7. h	Svećenik koji živi s neudatom sestrom	4	8.2
7. i	Svećenik koji živi s pridruženim obiteljskim članom	3	3.6
7. j	Svećenik koji živi s pridruženim neobiteljskim članom kućanstva	1	7

Osobe duhovnog staleža prema kanonskim odredbama Katoličke crkve ostaju, razumljivo, u celibatu ili neženstvu. U omiškom popisu razlučili smo jednog svećenika samca, a ostale smo pronašli zabilježene u njihovim obiteljima. Tada još nije bilo župnih kuća, i svećenici su stanovali u vlastitom kućanstvu ili unutar svoje obitelji. Uglavnom su to roditelji, braća (oženjena i neoženjena) i neudate sestre ili drugi pridruženi obiteljski članovi.

8. Svećenici po staleškoj pripadnosti

<i>Svećenici iz staleža</i>	<i>Plemstvo</i>	<i>Građanstvo</i>	<i>Pučani</i>
	4	2	4

Primjetan je velik broj svećenika koji su potjecali iz Omiša, što zaključujemo po njihovim prezimenima. Podjednak broj dolazio je iz obitelji plemstva i pučana (4), dok su dva bila iz građanskog sloja.

Predgrađe Omiša

Nakon što je popisivač završio upise stanovništva grada, prešao je bilježiti žiteljstvo u njegovu predgrađu. Nije ih odvajao u brojčanom bilježenju, već je nastavio s popisivanjem uz naznaku da se nalazi u predgrađu (*suburbio*). Omiško je predgrađe bilo relativno malo: 18 obiteljskih kuća i 121 stanovnika.

U ovom radu prikazujemo njihov stalež i raščlanjujemo obilježja življenja tih obitelji.

9. Broj bračnih parova

Stanovnici predgrađa redom su iz pučkog sloja (vidi tablicu 1). Ukupno je 20 obitelji – bračnih parova: od kojih 16 s djecom i 4 bez nje. Svi imaju obilježja jednostavne obitelji: “glava” obitelji u vlastitom kućanstvu živi s ženom i djecom, ili bez nje, ponekad s oba roditelja (4) i ocem udovcem (3). Jedan je primjer zajedničkog stanovanja s bratovom obitelji, a uglavnom s glavom obitavaju neoženjena braća (6) i neudate sestre (3). Kod istih stanuju pripadnici drugog obiteljskog srodstva (5) i neki drugi pridruženi član kućanstva (2).

10. Broj udovaca

U predgrađu Omiša bila su tri udovca koja su stanovala s djecom (vidi tablicu 2). Jedan je kućanstvo dijelio s oženjenim bratom, a kod svih navedenih nalazili su se članovi drugog obiteljskog srodstva.

Udovica, samaca/samkinja nije bilo.

* * *

Na kraju raščlambenog dijela anagrafa omiškog stanovništva iz 1799. godine možemo zaključiti da je Omiš imao 140 stambenih jedinica, od toga u 122 u gradu i

18 kuća u predgrađu. Ukupno je bilo 596 stanovnika, u gradu 475 i 121 u predgrađu. Od tog broja muških stanovnika bilo je 218 (grad), i 60 u predgrađu. Osoba ženskog spola u gradu je bilo 257, a predgrađu 61. Uočavamo da je u Omišu i predgrađu prevladavao broj ženskog stanovništva (318), naspram muškaraca – 278 (grad 218, predgrađe 60). Obiteljskih zajednica bilo je 95, od toga 73 u gradu i 22 u predgrađu. S djecom bilježimo 53 obitelji u gradu i 18 u predgrađu, dok je bez nje bilo 20 u gradu i 4 u predgrađu. Udovačkih obitelji najviše je bilo u gradu (10), a samo 3 u predgrađu – svi s djecom. Udovičkih 12 obitelji s djecom bilo je samo u gradu. Samaca/samkinja bilo je jedino u gradu. Pridruženih članova (sluga/služkinja) u obiteljima Omišana bilo je ukupno 41, muških sluga u gradu 14, a ženskih 25 te 2 služkinje u predgrađu. Pripadnika duhovnom staležu: svećenstva je bilo 10 (1 bogoslov) te 6 redovnica. Prosječna starosna dob nije obrađivana zbog nedostatka tih pokazatelja u popisu. Iz navedenih statističkih podataka možemo zaključiti da je u Omišu prevladavala jednostavna stabilna obitelj, što je bila odlika tadašnjeg dalmatinskog društva.

Društvena struktura

Popis stanovništva grada Omiša i njegova predgrađa 1799. godine, za Prve austrijske uprave, pruža sliku staleški uređene komune. Njegovu slojevitost činilo je plemstvo, građanstvo, pučani, kao i mali udjel duhovnog staleža.

U ovom radu prikazujemo obitelji iz plemstva, građanstva i pripadnike duhovnog staleža, a pučanima donosimo samo prezimena. Za prisutno popisano stanovništvo – osobe na služnosti – također donosimo samo obiteljska imena, jer bez drugih podataka o njima nismo mogli utvrditi njihovo ranije odredište i podrijetlo.

Plemićki stalež

Omiško plemstvo okupljeno je u plemićkom vijeću grada, kao što je to bilo kod plemstva drugih dalmatinskih gradova.¹⁹ Svoja staleška prava i povlastice steklo je već u doba vladavine Bele IV., a potvrđivana su tijekom kasnijih vlasti.²⁰ Stalešku isključivost naznačili su u knjizi gradskih povlastica i statuta.²¹ Plemići su u svoje vijeće sami primali nove članove, to su činili za mletačke i Prve austrijske uprave, čime su više puta ojačali oslabljeno plemićko tijelo. Okupljali su se u svom staleškom tijelu – Velikom vijeću – koje se u dokumentima još naziva “Magnifico consiglio”, sazivali su se po starim običajima na zvuk zvona i poziv vlasnika u palači sjedišta sudca upravitelja, a nekada omiškog providura.²² Iz popisa Omiša 1799. godine donosimo sloj starog plemstva, te novog koje je u plemićko vijeće primljeno krajem

¹⁹ DAZd, SPAV, SG, “Privileggi”, filca II, fasc. VII, fol. 575-580, 583, 591v.

²⁰ Znanstvena knjižnica u Zadru (dalje: ZKZd), ms. 59, Documenti che si riferiscono alla città di Almissa, fol. 4-8, 31-32, 41.

²¹ Grad Omiš je relativno kasno dobio gradski statut. Vidi: Antun Cvitanić, Omiško statutarno uređenje, *Morska vila*, god. 1, br. 1, Omiš 1991., str. 146; br. 2, str. 125-127.

²² DAZd, SVD, svež. 4, kat. I, god. 1798., br. 4625, fol. 15, 25r-v.

mletačke vladavine. Za identifikacije osoba iz ovog staleža uvelike su nam pomogli arhivski izvori od 1791.-1804. godine, uglavnom tablični prikazi s imenima omiških plemića, nastalih za razne potrebe vlasti.²³

Pripadnici plemićkog staleža koji su od Mletačkog senata i dužda dobili naslov *conte*, bilježeni su tim pridjevkom ispred imena. Isti je naslov uz ime pripadnika plemstva drugih gradova koji su se privremeno nalazili u Omišu u trenutku popisa.

Staro plemstvo

Pripadnike omiškog starog plemstva navodimo abecedno obiteljskim imenima.

Biličić Jakov pok. Ivana Ante. U popisu stanovništva 1799. godine bio je glava obitelji. Živio je sa ženom, kćerima, majkom udovicom, neoženjenim bratom Josipom, zastavnikom, neudatom sestrom, te sluškinjom. Za Josipa Biličića saznajemo u kasnijim izvorima da je imao jednog sina, žena mu nije spomenuta, već samo da je u državnoj službi. Biličići su imali dobra u gradu i njegovu okrug. Žive gospodski.²⁴ Od drugih Biličića jednino je popisana samkinja gospođa Laura.

Conte Caralipeo Pavao pok. Petra.²⁵ Caralipeo je stari rod trogirskog plemstva razgranat u dvije grane. Jedna grana toga roda spominje se u Omišu u početku vođenja matičnih knjiga, godine 1589. Ženidbenim vezama ili vojnim službama mijenjali su mjesta stalnog boravka.²⁶ Pavao Caralipeo bio je 1799. godine omiški sudac-prijsjednik.²⁷ Imao je dobra u Omišu, Splitu, otoku Braču, Sinju i Imotskom. Živio je gospodski.²⁸ U popisu iz 1799. godine imao je 33 godine starosti. Bio je glava brojne obitelji: živio je s majkom, braćom (3), sestrama (3) i osobama na služnosti (8).

Deškovići su stara omiška plemićka obitelj. Različito su nazivani i pisani. U popisu kojeg raščlanjujemo, susreli smo Deškoviće s obiteljskim nadimkom Furioso (Furiozi) koji su dobili na početku 18. stoljeća, u vrijeme njihova otvorenog sukoba s mletačkom vlašću.²⁹ Obnašali su razne dužnosti, od civilnih, vojnih, a dali su i svećenike omiškoj Crkvi. U vrijeme nastanka popisa stanovništva 1799. godine, dužnost carsko-kraljevskog vrhovnog nadzornika u Omišu i pripadajućem kraju obnašao je Josip Dešković, koji je popis vlastoručno potvrdio. Iz ove porodice navodimo njene pripadnike, glave obitelji, prisutne na dan popisivanja stanovništva.

²³ DAZd, Consultor fiscale Veneto (dalje: CFV), fasc. I/4, poz. 29, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a.; Arhiv Omiša (dalje: AO), "Grazia de Sali", god. 1795.-1799., kut. 168, svež. 103, svešč. 21, od 3. travnja 1795.; SVD, god. 1798., svež. 4, kat. I, br. 4625; SPAV, SG, "Privileggi", god. 1802., filca II, fasc. VII, tab. III; SVD, god. 1792., kat. XXIV, svež. 312, br. 2045; ZMK, ŽO, Knjiga vjenčanih 1675.-1824., (708/A).

²⁴ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

²⁵ DAZd, Heraldčki spisi (1817.-1887.), Heraldčki spisi Vlade (HSV), svež. 28, VIII/7, god. 1837., br. 4086. Naslov *conte* stekao je 1702. godine od Senata i mletačkog dužda.

²⁶ Mladen Andreis, *Trogirsko plemstvo do kraja Prve austrijske uprave u Dalmaciji (1805.)*, Trogir 2006., str. 143-144.

²⁷ *Raccolta di editi, e proclami*, str. 93.

²⁸ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

²⁹ *Hrvatski biografski leksikon* (dalje: HBL), sv. 3, Zagreb 1993., str. 328-329.

Dešković Augustin. U popisu stanovništva iz 1799. godine imao je 42 godine starosti, a živio je sa ženom i sinom Josipom (9). Bio je sin majora Josipa. Za ovu obitelj izvor iz 1802. godine bilježi da su živjeli gospodski i od malo dobara u gradu, omiškom okrugu te na području Imotskog.³⁰

Dešković Furioso Bartul. Upisan je bez očeva imena, star 41 godinu, živio je sa ženom bez djece. Iz kasnijih izvora saznajemo da je sin vrhovnog nadzornika Stjepana, i dalje je bez potomstva, te je imao malo dobara na području Omiša. Početkom 19. stoljeća živi na Braču.³¹

Dešković Furioso Josip. Imao je 38 godina, i bio je vrhovni nadzornik Omiša i njegova područja. Živio je u obitelji sa ženom, sinom Ivanom (10) i tri kćeri. Imali su dvije osobe na služnosti. U tabličnom prikazu omiških plemića iz 1802. godine saznajemo da je sin pok. Ivana koji je, također, bio vrhovni nadzornik. Obitelj je živjela gospodski, a imala je dobra u gradu i okrugu te na državnom dobru imotskog područja.³²

Dešković Furioso Franica. Bila je udovica pok. Jurja, bojnika. U obitelji je imala četiri sina (Ante, Stjepan, Petar, Josip), od kojih je Ante (23) bio svećenik. Stjepan je 1802. godine imao 22 godine, bio je neoženjen, posjedovao je obiteljska dobra u gradu i na državnim zemljama oko Imotskog. Stoji mu opaska "vago per il mondo", ili potucalo po svijetu.³³

Dešković Furioso Petar. Imao je 67 godina starosti, bio je kapetan. Živio je u obitelji sa ženom, sinom Anđelom (28) i tri kćeri. Petrov pok. otac, Toma, nekoć je vršio dužnost vrhovnog nadzornika za Omiš i pripadajući kraj. Ovi Deškovići živjeli su gospodski, kao i većina omiških plemića te su imali dobra u gradu, njegovu okrugu, a koristili su i državna dobra na imotskom području.³⁴

Dešković Furioso Toma. U popisu je zabilježen kao glava obitelji, star 45 godina. Imao je ženu, sina Jurja (23) i tri kćeri.

Dešković Furioso Toma Ignac. Sin je pok. Stjepana, nekoć vrhovnog nadzornika. Bio je star 54 godine u neženstvu. S njim u kućanstvu živjeli su neoženjeni brat Ante (51) i dvije neudate sestre. Toma Ignac je bio dvaput unovačen kao zastavnik u sabirnim jedinicama bivše mletačke Republike. Imao je malo dobara na društvenom vlasništvu omiškog kraja.³⁵

Uočili smo da navedene obitelji Deškovića, koje su u rodu, stanuju u blizini, u središtu grada jer je popisivač tim redoslijedom i vršio upise.

Jelić Juraj. Jelići nose naslov *conte* kao potomci stare poljičke obitelji iz roda Dražojevića.³⁶ Njima i zakonitim potomcima taj naslov bio je potvrđen 1736. godine

³⁰ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³¹ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³² DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³³ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³⁴ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³⁵ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

³⁶ HBL, sv. 3, str. 603-604.

od mletačkog Magistrata nad feudima, kada su bili upisani u "Libro aureo dei veri titolati".³⁷ Juraj Jelić, pok. Petra, krajem mletačke vlasti obnašao je dužnost privremenog sudca.³⁸ U vrijeme popisa stanovnika 1799. godine imao je 33 godine, bio je liječnik, neoženjen, a živio je s dvije neudate sestre te slugama. Njegov brat Ivan Dražoje, pukovnik, imao je sina Jurja, a živio je u Zadru. Jelić-Dražojevići žive gospodski: imali su dobra u gradu Omišu i njegovu okrugu, potom Splitu, Kaštelima, Poljičkoj knežiji te na državnim dobrima oko Imotskog.³⁹

Marchieli Jerolim pok. Jurja. U Goëssovu spisu za njega doslovce stoji – potucalo po svijetu. Živio je gospodski od dobara u Omišu i njegovu okrugu, te od dobara sa državnog vlasništva na imotskom području.⁴⁰ Iz ove je obitelji potjecala omiška redovnica Elizabeta Marchieli, koja je zasebno upisana u svojoj redovničkoj kući.

Novo plemstvo

Omiško novo plemstvo navodimo abecedno obiteljskim imenom.

Benković Josip. Benkovići su pripadnici bračkog plemstva.⁴¹ Iz dokumenta nastalog za mletačke vlasti, vidljivo je da su Josip Benković i otac mu Leopold bili nazočni na Plemićkom vijeću 31. svibnja 1786., kada je Josip imenovan sudcem.⁴² U popisu je zabilježena brojna omiška obitelj s pridruženim članovima, ukupno 15. To je obitelj liječnika Josipa Benkovića, starog 79 godina. Živio je sa ženom i osmero djece: sedam sinova i jednom kćerkom. Među muškom djecom, jedan je bio svećenik, a drugi bogoslov. Obitelj Benković imala je i pet osoba na služnosti. U tabelarnom izvješću generalnom komesaru Goëssu, za Josipa Benkovića stoji "Nobil Sig.^r Dr Giuseppe Bencouich q.^m Mag.^r Leopoldo". Napominje se kako živi gospodski, ima dobra u gradu i okrugu, potom na otoku Braču, Poljičkoj knežiji te na državnom području oko Imotskog.⁴³

Drugi Benković je gospodin Mate. Kao *signor* upisan je Mate Benković, star 24 godine. Živio je sa ženom, sinom i sluškinjom.

Dvije su obitelji Bugardellija. Ivan Bugardelli, star 58 godina, živio je sa ženom i dvije pokćerke. Druga je obiteljska zajednica gospođe Kornelije s kojom je živjela

³⁷ DAZd, Ducale e terminazioni, V, N. 1989, fol. 191. Naslov conte potvrđen: Petru, majoru, Karlu Juliju, Šimunu Jurju – sinovi pok. Zuane, te njegovom nećaku Petru Anti. Usporedi: HSV, VIII/7, god. 1817., svež. 8, br. 14831; Miroslav Granić, Dalmatinske obitelji u "Libro aureo dei veri titolati" mletačkog magistrata nad feudima, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, sv. 30, Razdio povijesnih znanosti, sv. 17, Zadar 1991., str. 185-186; Žarko Domljan, Plemeniti rod Dražoevića-Jelića poljičkih, *Omiški ljetopis*, sv. 4, Omiš 2008., str. 168-169; Radoslav Tomić, Obitelj Dražojević i likovne umjetnosti, *Omiški ljetopis*, sv. 4, Omiš 2008.

³⁸ DAZd, CFV, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74.

³⁹ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁴⁰ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁴¹ Nikša Kuščić, Plemstvo na otoku Braču. Bračko plemstvo rodovskog podrijetla, *Glos sa škrop*, sv. 2, Nerežišća 2005., br. 19, str. 28.

⁴² DAZd, CFV, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74.

⁴³ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

kćerka Apolonija. Svega četiri godine poslije nastanka ovog popisa u Omišu se spominju braća Josip i Petar Bugardelli pok. Frane, zastavnika. Za Josipa se bilježi pripadnost državnoj službi, dok je Petar potucalo po svijetu. Žive gospodski od dobara u gradu i njegovu okrugu.⁴⁴ Ovu dvojicu Bugardellija teško je dovesti u rodbinsku svezu s popisanim članovima ovog prezimena 1799. godine.

Dismanić Josip pok. Ante. Prema popisu iz 1799. godine među novim omiškim plemstvom upisan je Josip Dismanić. Bio je star 36 godina, a živio je u obitelji sa ženom i dva neoženjena brata, Ivanom i Nikolom. Imali su sluškinju. Josip Dismanić je koristio dobra u gradu i okrugu te Poljičkoj knežiji. Živio je gospodski.⁴⁵

Franceschi Ivan. Glava ove obitelji upisan je bez imena oca. Imao je 44 godine, a živio je sa ženom i petero djece: četiri sina i jednom kćerkom. S njima je zajedno stanovala Ivanova majka, udovica Marijeta i osoba istog obiteljskog prezimena, vjerojatno sestra s izvanbračnom kćeri. Sa slugama, kućanstvo Ivana Franceschija bilo je brojno, ukupno 13 članova. Za Ivana Franceschija bilježimo podatke i nekoliko godina poslije: očevo ime je pok. Ante, sin Josip živio je gospodski, kao i obitelj, od dobara u gradu Omišu i njegovu području, te dobara na državnom vlasništvu na području Imotskog.⁴⁶

Franceschi Nikola, pok. Frane. Bio je glava obitelji sa 19 godina starosti. Živio je s majkom Orsolom i dvije sestre. S njima je zajedno stanovala Nikolina baka po majci, Orsola ud. pokojnog Frane Žankovića.

Franceschi Vicko. Za mletačke vlasti u Omišu je bio sudac.⁴⁷ Godine 1799. u popisu stanovnika nije mu upisano ime oca. Vicko Franceschi je imao 35 godina starosti, živio je u obitelji sa ženom i dvoje djece: sinom i kćeri. Kao uži obiteljski članovi s njim su stanovale neudata sestra i majka ud. Margarita. Od kasnijih podataka za njega se bilježi da je sin pok. Ivana, živi gospodski, ima dobra u gradu i njegovu okrugu te na državnom vlasništvu na području Imotskog.⁴⁸

Kovačić Josip. U vrijeme popisa imao je 28 godina, a bio je pridruženi član u obitelji Mate Venturinjia. Iz drugog izvora saznajemo ime Josipova oca – pok. Ivan. Josip je bio neoženjen, a bavio se obrtničkim zanatom. Posjedovao je dobra u gradu Omišu i njegovu okrugu.⁴⁹

Marinović Josip. Bio je star 52 godine, imao je ženu i jednu kćer. S njima je stanovala sluškinja. Iz drugog izvora bilježimo podatke za ovog Marinovića: da je sin pok. Jakova, kako nema muškog potomka, ne posjeduje dobra već živi od trgovine robom.⁵⁰

⁴⁴ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁴⁵ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583. Josip Dismanić spominje se u Spisima Consultor fiscale Veneto, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74.

⁴⁶ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁴⁷ DAZd, CFV, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74.

⁴⁸ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁴⁹ DAZd, SPAV, SG, „Privileggi“, filca II, tab. III, fol. 583.

⁵⁰ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

Marinović Markantun pok. Jakova. Glava obitelji, imao je 49 godina. Stanovao je sa ženom, dvije neudate nećakinje, kćeri pokojnog brata te sluškinjom. Bio je doktor prava. Imao je dobra u gradu, omiškom okrugu i Poljičkoj knežiji. Zabilježeno je kako živi gospodski.⁵¹

Pavišić Ivan zv. Vulas, pok. Frane. Imao je 64 godine starosti. Na dan popisa zabilježeni su članovi njegove obitelji: žena, tri kćeri i dva malodobna sina (9 i 8 godina) te njihova sluškinja. Imao je dobra u gradu i omiškom okrugu te je živio gospodski.⁵²

Plemstvo drugih gradova i krajeva

U Omišu je bilo i pripadnika drugih gradova i krajeva, trajno ili privremeno naseljenih, bilo da su se priženili ili zadržani službom. Bilo je tako trogirskih, makarskih, poljičkih, bračkih i hvarskih plemića. Utopljeni u građanstvu i puku rijetko su isticali svoje plemstvo.

Nutrizio Enrik. Trogirani Ivan li Zanetto pok. Petra, punim imenom Ivan Enrik Nutrizio potomak je poljičkih Babića nazvanih Nutrizio, roda s vrlo starim stablom koje počinje od tobožnjih poljičkih Babića iz 12. stoljeća.⁵³ Ivanovu djedu, kapetanu Šimunu Babiću, tada već zvanom Nutrizio podijeljen je mletački naslov *conte* 22. prosinca 1773. godine. Ivanovo ime zabilježeno je u rodoslovlju, ali sadrži netočne i/ili krivotvorene podatke.⁵⁴ U vrijeme nastanka ovog popisa imao je 28 godina starosti, a živio je sa ženom i kćerkom. U kućanstvu su imali sluškinju.

Nikolić Dujmović Petar. Potomak je stare makarske obitelji Nikolić Dujmovića koja je bila veoma zaslužna za Republiku pri prelasku Makarana i primoraca pod mletačku vlast 1646. godine. Njihovo je staro plemstvo braći Dujmu i Jurju, potvrdio dužd Marko Foscarini 24. srpnja 1762.⁵⁵ Makaranin Petar Dujmović ženi se u Omišu 31. listopada 1774. *contessom* Jelenom Jelić.⁵⁶ U popisu stanovništva iz 1799. godine upisan je s naslovom *conte*, imao je 58 godina starosti, živio je sa slugom i sluškinjom svoga prezimena. Očito je bio udovac.

Pavlović Lučić Petar. Pripadao je makarskom plemstvu. Njegovi su pređi imali zasluga za Republiku.⁵⁷ U Omišu je zabilježen naslovom *conte*, koji mu je bio priznat

⁵¹ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁵² DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁵³ Andreis, *Trogirsko plemstvo*, str. 241-242.

⁵⁴ Ivo Babić – Arsen Duplančić, *Povijest trogirske obitelji Babić-Nutrizio, Grada i prilozii za povijest Dalmacije*, sv. 11, Split 1990., str. 331-333.

⁵⁵ DAZd, Spisi mletačkog fiskalnog savjetnika, fasc. V, poz. 3, fol. 5r-v. Dujmu i Jurju Nikolić Dujmović stoji *Nobili di Macarsca, e Primorie*.

⁵⁶ DAZd, ZMK, ŽO, *Knjiga vjenčanih 1675.-1824.*, (708/A), fol. 75v. Vidi: Andre Jutronic, *Prilog poznavanju veze Makarana s Bračanima, Hvaranima, stanovnicima jadranskih primorskih gradova i stranim državljanima, Izdanje Historijskog arhiva u Splitu*, sv. 6, Split 1967., str. 52-53.

⁵⁷ *Summario Degli Attestati, e dello Servizio prestato dalla Famiglia De'Conti Paulovich Lucich*, s. I. et a., str. I-VII.

od mletačke vlasti 1793. godine kada je upisan u "Libro aureo dei veri titolati".⁵⁸ Imao je 46 godina, nije bio oženjen. Stanovao je u kućanstvu sa sluškinjom i njenom izvanbračnom kćeri.

Stanić Mate. U ovom popisu zabilježen je građanin Mate Stanić, ali, njegovi su pripadali plemstvu Poljičke knežije od 1789. godine.⁵⁹ Imao je 42 godine, a živio je sa ženom Lucom i sinom Franom (21).

Tomaseo Šime. Plemstvu Brača, Omišu najbližeg otoka, pripadao je brodovlasnik i kapetan broda Šime Tomaseo.⁶⁰ U popisu mu nije naznačeno ime oca, bio je star 46 godina. Kao građanin Omiša živio je u njegovu predgrađu sa ženom i dvije kćeri.

Ettoreo Julije Vicko. Na službi kancelara, u Omišu je 1799. boravio Julije Vicko Ettoreo (41), inače Hektorović, pripadnik hvarskog plemstva, rođen na Visu.⁶¹ Popis stanovništva bilježi da je živio sa ženom i četiri kćerke, te sluškinjom.

Zuanić Antica. Bez više podataka o ovoj obitelji, spominje se samo gospođa Antica, udovica Ante, koja je stanovala s kćerkom. Ne znamo ime njenog oca, ni starosnu dob jer to popisivač nije vršio u omiškom popisu za osobe ženskog spola. U radu smo je, uz rezervu, uvrstili među došljačko plemstvo, s obzirom na to da je upisana kao *signora*. Zuanići su plemićki rod Sutivana na Braču.⁶²

Građanski stalež

Plemićko vijeće bilo je ovlašteno imenovati pripadnike građanskog staleža. To su za pojedine osobe činili uz provjeru njihove čestitosti i zasluga za grad i zajednicu. Prethodno bi ti pojedinci morali podnijeti zamolbu Vijeću, a nakon izbora njihov je staleški status bio nasljedan. Građanski stalež bio je kupljen u skupštini građana koja se u dokumentima naziva *Congrega della Onoranda Università de` Cittadini*. Okupljali su se poput plemićkog vijeća i raspravljali o poslovima od interesa za građanski i pučki stalež omiške općine.⁶³ Također, imali su svoje službe koje su redovito popunjavali. Glavna je i najuglednija dužnost bila dužnosti građanskih zastupnika (prokuratora), što bi odgovaralo sudcima plemićkog vijeća.

Građanske obitelji upisivane su naslovima *Signor*, *Domino* ili *Domina*. Iz popisa stanovništva Omiša 1799. godine izdvajamo sljedeće građanske obitelji koje

⁵⁸ DAZd, SVD, svež. 204, kat. IX, god. 1803., br. 215 (6492), fol. 34. Miroslav Granić, Makarske obitelji u mletačkom "Libro aureo dei veri titolati", *Makarsko primorje*, sv. 5, Makarska 2000., str. 94.

⁵⁹ DAZd, AO, kut. 164, svež. 100, fol. 19; kut. 165, svež. 101, fol. 4v-5.

⁶⁰ DAZd, Spisi francuske vladavine, Spisi generalnog providurstva, god. 1807., tit. XIV, rub. 6, fol. 922.

⁶¹ DAZd, SVD, svež. 121, kat. II, god. 1801., br. 798, fol. 1028, 1055. Navodi se da je 1801. imao 49 (!) godina starosti.

⁶² Andreis, *Trogirsko plemstvo*, str. 98-99. Točno je da obitelj Ante Zuanića pripada omiškom građanstvu. Vidi: DAZd, SVD, svež. 312, kat. XXIV, god. 1792., br. 2045, fol. 123.

⁶³ DAZd, SVD, svež. 312, kat. XXIV, god. 1792., br. 2045, fol. 123. Popis nazočnih članova Građanskog vijeća Omiša, dana 13. siječnja 1792. M.V. (=1793. godina).

navodimo obiteljskim imenima abecednim redom: Arbanasović Vicko,⁶⁴ Bugarin Franica,⁶⁵ Cvitanović Mate Nikolin, prokurator,⁶⁶ Čečuk Ivan,⁶⁷ Ferro Jeronim,⁶⁸ Lupi Josip pok. Duje,⁶⁹ Miličević Danijel,⁷⁰ Pugliese Ante,⁷¹ Pugliese Petar,⁷² Radić Jakov⁷³ te Tomadelli Andrija.⁷⁴

Na temelju samo ovog popisa ili nekoliko korištenih zapisa nismo mogli jasno definirati status priznatog građanstva obiteljima Celegari Mihovila i Steffani Jakova. Upisani su različito: Celegarijevoj ženi stoji oznaka *Signora*, a Jakovu – de Steffani. Iz korištene građe nismo mogli pratiti njihovo duže obitavanje u Omišu, što znači da nisu pripadali stalnom stanovništvu. Celegari Mihovil. Nema upisa imena oca. Imao je 39 godina, a živio je sa ženom i dvoje djece: sinom i kćerkom. Steffani de, Jakov. U popisu je zabilježen kao udovac, star 81 godinu, a živio je s kćerkom.

Osobe prezimena Matulić zasebno smo izdvojili među omiškim građanstvom, iz razloga što su od davnina pripadali plemstvu otoka Brača.

Građanske loze Matulića, nastanjene u Omišu od 17. stoljeća, pripadale su od davnina plemstvu Dola otoka Brača. Tako u omiškim spisima 1684. godine kao *nobili della Brazza* zabilježeni su "Sig^r. Zuanne Matulich" i "Gierolimo Matulich".⁷⁵ Popis stanovništva 1799. godine ubilježio je sljedeće obitelji Matulića.

Matulić Ivan. Nije mu naznačeno ime oca. Imao je 51 godinu starosti. Živio je u obitelji sa ženom i dvoje djece: sinom Spiridonom (23) koji je bio svećenik i neudatom kćerkom.

Matulić Stjepan, pok. Ivana, star 64 godine. Bilježimo podatak njegove nazočnosti na sjednici Plemičkog vijeća 31. svibnja 1786. godine.⁷⁶ U popisu stanovništva što ga prikazujemo stanovao je sa ženom i djecom (sin i kći), neoženjenim bratom

⁶⁴ DAZd, SVD, svež. 312, kat. XXIV, god. 1792., br. 2045, fol. 123.

⁶⁵ Franica Bugarin, udovica Bartula, bila je glava obitelji s troje djece.

⁶⁶ DAZd, Spisi prve austrijske vladavine (dalje: SPAV), Spisi c. k. dvorskog komesara grofa od Goëss (1802.–1805.) (dalje: SG), "Privileggi", filca II, fasc. VIII, fol. 678. Iz ove omiške obitelji bio je i svećenik Toma Cvitanović.

⁶⁷ DAZd, isto, fol. 678. Iz obitelji Ivana Čečuka potjecao je omiški svećenik don Paško, zabilježen u popisu.

⁶⁸ DAZd, SVD, svež. 312, kat. XXIV, god. 1792., br. 2045, fol. 123.

⁶⁹ Josip Lupi pok. Dujma, star 31 godinu, živio je s neoženim bratom Antom (40).

⁷⁰ Danijel Miličević, star 29 godina, živio je u vlastitoj obitelji sa stricem svećenikom. Don Mate Miličević zasebno se spominje među svećenstvom iz građanstva.

⁷¹ Anti Pugliese ne navodi se ime oca, već da je star 37 godina i živi sa ženom i kćerkom.

⁷² DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, fasc. VIII, fol. 678. Petrov brat Ante s obitelji, također je zabilježen među omiškim građanima.

⁷³ DAZd, SVD, svež. 312, kat. XXIV, god. 1792., br. 2045, fol. 123.; SPAV, SG, "Privileggi", filca II, fol. 678. U popisu 1799. godine navedeno je da s Jakovom živi njegov sin Ivan. Početkom 19. stoljeća društveno-statusno izdižu se i drugi Radići, pučani, pa ih nalazimo zabilježene kao članove u omiškoj skupštini građana.

⁷⁴ Andrija Tomadelli (22), bio je glava kuće, a živio je sa maloljetnim bratom Jakovom (14). Nije im navedeno ime oca, kao što ne znamo čime se Andrija bavio u Omišu.

⁷⁵ DAZd, AO, kut. 102, svež. 53, svešč. 10, fol. 8.

⁷⁶ DAZd, CFV, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74.

Petrom (55) te sluškinjom. U izviješću o plemstvu za generalnog komesara Goëssa, Stjepanu Matuliću upisano je da živi gospodski od dobara u gradu Omišu i njegovu okrugu.⁷⁷

Matulić Nikola. Nije mu navedeno ime oca. Bio je star 60 godina, a živio je sa ženom, kćeri i jednom sluškinjom. Za njega iz drugog izvora saznajemo da je sin pok. Ivana, živi gospodski od dobara u gradu i njegovu okrugu.⁷⁸

Spiridon Matulić, Ivanov, bio je svećenik, kao i Ivan Matulić pok. Stjepana. Redovnici Mandaleni Matulić nije naznačeno očevo ime, a ne znamo joj možebitno svjetovno ime, tako da joj ne možemo identificirati obitelj. Navedene Matuliće prezimski spominjemo među pripadnicima duhovnog staleža.

Pučki stalež

Učestalost prezimena omiškog puka donosimo abecednim redom:

Barkanović (2), Bašić, Baučić (2), Bauk (2), Belo, Beović (2), Bezina, Biloborović, Bižaca, Božin, Breša (2), Čečuk (2), Dujmović, Filipi, Garlić, Gasperini, Gospodnetić, Grubišić, Ivandić (4), Jagodić, Klonibatović, Kuiš, Labija, Lelan, Lelas (2), Lisičić, Lukačević (2), Maneničić (4), Marčelić, Miljak, Munitić (4), Napoli, Novaković, Onjut (2), Ozretić (3), Pavišić (2), Perišić (3), Popovac (2), Radić (2), Radobilja, Radova, Remetić, Stanić (6), Sunić, Šarić (2), Šepa, Šupuk, Terzago, Velić (3), Venturini, Vlaović.

Neka pučka prezimena susreli smo u građanstvu, što znači da su se te obitelji društveno izdigle u viši sloj. Najzastupljenije pučko prezime je Stanić, dok su neka prezimena došljačka – koliko ih je zadržavao životni poziv u gradu, što vidimo iz idućih popisa stanovništva grada Omiša.⁷⁹

Osobe na služnosti

Učestalost prezimena osoba na služnosti u Omišu donosimo abecednim redom:

Bauk (2), Banac, Bilić, Borovac, Bulić, Čečuk (3), Dujmović, Dumančić, Kiošić, Kovačić, Mijačević, Ozretić (2), Parmas, Peričić, Perin, Petrović, Popovac, Rajević, Rako (2), Stanić, Sunić, Velić. Jedan je upis – Breška, vjerojatno po mjestu podrijetla osobe, i N.N. (7), ne znajući bilo kakav podatak za slugu/sluškinju. Međutim, među njima nisu svi došljaci, već su bili sluge iz omiškog pučkog siromašnijeg sloja.

Duhovni stalež

Duhovnom staležu u Omišu pripisano je svećenstvo omiške zborne crkve i dvije zajednice redovnica. Potjecali su iz tri društvena staleža, po kojima ih u ovom radu izdvajamo.

⁷⁷ DAZd, SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁷⁸ DAZd, CFV, Stampa (bez naslova), Venezia, s. a., str. 74; SPAV, SG, "Privileggi", filca II, tab. III, fol. 583.

⁷⁹ Josip Celić, Stanovništvo Omiša prema popisu iz 1806. godine, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 48, Zadar 2006., str. 532-552.

Osobe svećenici iz redova plemstva

Benković Petar (Josip). Bio je star 27 godina, živio je s obitelji. → plemstvo.

Benković Ivan (Josip). Star 20 godina, još nije bio svećenik, već bogoslov. Živio je s obitelji. → plemstvo.

Dešković Furioso Ante (pok. Ivana). Potjecao je iz stare omiške plemićke obitelji. Otac mu je bio bojničnik. U vrijeme popisa stanovništva imao je 23 godine starosti, a živio je s majkom Franicom i braćom. → plemstvo.

Matulić Ivan (pok. Stjepana). Bio je 30 godina star, živio je s obitelji. → plemstvo.

Matulić Spiridon (Ivan). Imao je 23 godine. Živio je s obitelji. → plemstvo.

Osobe svećenici iz građanstva

Cvitanović Toma (Nikola). Među omiškim svećenicima iz građanskog staleža nalazio se don Toma Cvitanović.⁸⁰ U vrijeme nastanka popisa nije mu naznačena starosna dob, ali usporedbom podataka na temelju kasnijeg omiškog popisa stanovništva iz 1806. godine,⁸¹ te 1799. godine imao je 45 godina. Živio je s ocem, bratom i nevjestom, neudatom sestrom te sluškinjom.

Čečuk Paško (Ivan). Iz obitelji Ivana Čečuka potjecao je svećenik Paško, star 30 godina. U istoj obitelji živio je s roditeljima, mlađom braćom i sestrama. Zanimljivo je istaći da su pripadnici ovog obiteljskog prezimena u Omišu isključivo pučani, a ima ih i na služnostima.

Miličević Mate. Omiški svećenik don Mate Miličević u vrijeme popisa je imao 67 godina. Stanovao je u obitelji nećaka Danijela (29), sina svog pokojnog brata čije ime popisivač nije naznačio.

Osobe svećenici iz pučanstva

Kružičević Luka. Jedini omiški svećenik koji je živio sam bio je don Luka Kružičević, star 61 godinu.

Ognut Jakov. Ime oca nije mu upisano, imao je 50 godina. Živio je s bratom i njegovom ženom.

Stanić Mate. Nije ubilježeno ime don Matina oca. Imao je 54 godine, živio je s bratom i njegovom obitelji. Stanići su u Omišu pučani, najzastupljenije obiteljsko prezime.

Osobe iz redovništva (redovnice)

Marchieli Elizabeta. Iz omiškog plemićkog staleža. → plemstvo.

Matulić Mandalena. Iz plemstva, ali popis ne pruža pobliže podatke o Mandaleni Matulić, pa nismo mogli odrediti kojoj obitelji pripada.

⁸⁰ Vidi bilj. 66.

⁸¹ Celić, Stanovništvo Omiša, str. 540.

Zaključno razmatranje

U zaključku možemo istaći da je popis stanovništva grada Omiša s predgrađem iz 1799. godine do sada bio neobjavljen, te je kao vrijedan povijesno-demografski izvor pružio sliku demografskog i društvenog izgleda Omiša s kraja 18. stoljeća. Bilo je to razdoblje nove vlasti, Prve austrijske uprave u Dalmaciji, nakon višestoljetnog vladanja mletačke Republike pod kojom se Omiš do tada nalazio.

Popis je na talijanskom jeziku sastavljen za potrebe vlasti: bio je ograničenog obuhvata, trenutačan i individualan. Nije moguće pouzdano ustvrditi svrhu načinenog popisa, iako neki ubilježeni podatci u njemu ukazuju da bi to moglo biti za vojne potrebe, s obzirom na neprilike interesnih sila na moru. Temeljem upisa nastanjenog stanovništva, iskazana je staleška struktura grada, od komunalnog plemstva, građanstva, pučana do pripadnika duhovnog staleža. Anagraf je pružio točan broj kuća, poimenične obiteljske zajednice tvorene od bračnih parova, udovaca ili udovica, s djecom ili bez nje. Kroz takve oblike obiteljskih zajednica utvrđen je broj članova koji obitavaju s kućedomaćinom, i drugih pridruženih osoba u nesrodnom svojstvu. Upravo je njihova zastupljenost potvrđivala društveni položaj i gospodarsku moć određenih obitelji u Omišu. Od tih je pokazatelja tablično prikazana veličina i dokazana značajka jednostavne stabilne obitelji i njenog kućanstva, tipično za urbano dalmatinsko društvo tog doba. Samci i samkinje obuhvaćeni su popisom i kao takvi tvore svoje kućanstvo. Prikazana je i omiška Crkva, osobe duhovnog staleža kojemu pripadaju svećenici, mirski kler i redovnice, ali bez franjevačkih redovnika.

Kroz obradbu popisa, uočene su i određene manjkavosti koje su ograničile bolje rezultate istraživanja. Prvenstveno se to odnosi na izostanak starosnih podataka kod osoba ženskog spola svih društvenih staleža – jer bismo tada uz pomoć vođenih matičnih knjiga i drugih izvora lakše mogli rekonstruirati ukupnu sliku omiškog stanovništva. Također, korisno bi, u pojedinim slučajevima, bilo znati ime oca popisane osobe ili prezime pridruženih članova kućanstva, jer bismo tako mogli doznati njihovo obiteljsko podrijetlo i migracijska kretanja.

Nastanak rada pratio je problem s nedovoljnom stručnom literaturom o Omišu iz razdoblja Prve austrijske uprave, pa smo prišli dopuni podataka iz raznih drugih izvora, ponajprije arhivskih dokumenata. Obradbom ovog svjetovnog popisa, rađenog po starom obrascu, za razliku od “modernih” u razdobljima poslije, dat je tek jedan skromni prinos boljem razumijevanju omiškog društva s kraja 18. stoljeća.

Josip Celić

Population of the Town of Omiš and its Suburb according to the Census of 1799

Summary

The article presents hitherto unpublished census of the population of the town of Omiš and its suburb of 1799. Social structure of Omiš is analysed and presented: from members of nobility and bourgeoisie to commoners. The census is analysed in regard to structure and organisation of families and households, and to a limited extent the paper gives insight into demographic characteristics. Members of clergy: secular priests and regular clergy (two female monastic houses) are described in different ways: through belonging to different social orders and according to their ways of living. The census contributes to the more precise picture of Omiš and its suburb at the end of the eighteenth century – in the period of the First Austrian administration in Dalmatia.

The census was composed in Italian language for administrative purposes: it was of limited scope, momentary and individual. It is not possible to fully determine its immediate purpose. Based on the listings of resident population, structure of the population regarding belonging to social orders, from communal nobility, bourgeoisie, commoners to members of the clergy, is presented. The census provides exact number of houses, individual families and households created by married couples, widowers or widows, with children or without them. Within such units, the number of members residing together with household heads, both those related to them by kinship or other connections (mostly service). The data are presented in tables and prove that most of the families had character of simple stable family and its household, typical for Dalmatian urban society of the time. Singles (of both genders) are also included in the census, creating their own households. The church of Omiš is also presented, members of clergy to whom belonged secular priests and members of female monastic institutions, but without Franciscan friars existing in Omiš. However, by the analysis of this secular census, made upon the old format different of the “modern” ones characteristic for later periods, has been given only a modest contribution to better understanding of the society of Omiš at the end of the eighteenth century.

Key words: Omiš, Dalmatia, 1799, the First Austrian administration, census of population, historical demography